

Verslag Deskundigengroep Dierziekten HPAI pluimvee, 2 mei 2022

Datum bijeenkomst: 2 mei 2022 (online); 10.00-11.00 uur

Aanwezigen: Arjan Stegeman (voorzitter), Teun Fabri, Mart de Jong, Erik van Geloof, Ron Fouchier, Nancy Beerens, Annemarie Bouma (secretariaat), Nonke Hopman (secretariaat), Wim Pelgrim (toehoorder)

Onderstaande vragen zijn vooraf toegestuurd aan de deskundigen en hebben te maken met de vogelgriepsituatie in de Gelderse Vallei (GV) voorjaar 2022.

Vragen

1. Wat kunt u zeggen van de meest waarschijnlijke route van virusintroductie op de besmette bedrijven in de GV? Hoe aannemelijk is tussenbedrijfsverspreiding gegeven de recent beschikbaar gekomen data over sequenties?

Uit het traceringsonderzoek van de uitbraken in de GV kwam één relatie tussen twee bedrijven die op korte afstand van elkaar lagen, bij de overige uitbraken kwam geen eenduidige introductieroute naar voren. Recente sequentie data (op basis van full genome sequencing) laten twee clusters zien, van sterk op elkaar gelijkende virussen. Eén cluster in Lunteren (Lunteren 1 t/m 7, m.u.v. Lunteren 6) en één cluster rond Barneveld, Voorthuizen en Lunteren 6.

Sequenties van virussen uit wilde vogels, zoals ze voorkomen in de database, behoren niet tot deze twee clusters, met uitzondering van virus afkomstig van twee ganzen passend in het cluster in Barneveld.

Op basis van de tijd tussen verschillende uitbraken, de afstand tussen de uitbraken en deze sequentiedata zijn er sterke aanwijzingen voor virusverspreiding tussen bedrijven in de GV.

2. De kans op besmetting van een bedrijf in de 3 km zone is volgens bestaande modellen groter dan een bedrijf in de 10 km zone. Geldt dat ook specifiek voor de huidige situatie in de GV? Is aan te geven in welke mate de kans afneemt met de afstand?

Het huidige model, dat gehanteerd wordt om de kans op besmetting op een bedrijf te schatten, geeft een precieze schatting, maar met een bepaalde onzekerheid. Afstand tot een uitbraak wordt in dit model meegenomen en er wordt gecorrigeerd voor het type pluimveebedrijf.

De deskundigen adviseren om nader te bekijken of de nu waargenomen clustering past bij dit gehanteerde model. De tussenbedrijfstransmissie die in 2003 werd gezien lijkt op het eerste gezicht overeen te komen met de data van nu, maar het is van belang dit te toetsen.

Er zijn o.a. vragen wat veranderingen in de omgevingstemperatuur en het weer betekenen m.b.t. de uitkomsten van het model. Ook wordt er in het model vanuit gegaan dat het virus net zo infectieus is als in 2003, maar mogelijk is het huidige virus infectieuzer. Tot op heden ontbreken de data dat het virus een hogere infectiviteit heeft. Het EU AI referentielab (IZSVE) en het Friedrich Loefflerinstituut (FLI) hebben niet kunnen aantonen dat de infectieuze dosis of uitscheiding bij pluimvee significant anders zijn dan bij eerder circulerende H5 virussen. Toch zijn mogelijke verschillen reden genoeg om goed te bestuderen of het model gebaseerd op de uitbraken van 2003 ook nu nog goed past op de waarnemingen in de GV. Naast bovengenoemde zaken zijn er meer veranderingen geweest t.o.v. 2003, onder andere een betere Early Warning, wat van invloed kan zijn op de toepasbaarheid van het model.

Zolang een analyse van het gehanteerde model niet tot andere inzichten leidt, is de inschatting dat bedrijven in de 3 km zone beduidend meer at risk zijn voor besmetting dan bedrijven in de 10 km zone (d.w.z. de bedrijven tussen de 3 en de 10 km van een besmet bedrijf). Er zijn risico kaarten gemaakt waarbij voor elk bedrijf indien het besmet zou worden, is uitgerekend wat de R voor dat index bedrijf is, d.w.z. het verwachte aantal nieuwe besmette bedrijven gegeven de afstand tot het index bedrijf en het type bedrijven. Voor bedrijven in de GV is de R vaak vlakbij ($R > 0.8$) of boven de één. De fractie van die verwachte nieuwe besmette bedrijven (R) in schillen met verschillende

afstanden tot het index bedrijf zijn: tussen 0-1 km 32,5%, tussen 1-3km 34,7% (tussen de 0-3 km dus 67,2%), tussen 3-10km 23,1% en voor de rest 9,7%.

3. Bij het toestaan van transportbewegingen in de beperkingszone zal de kans op verspreiding van virus binnen de beperkingszone toenemen.

Kunt u een kwalitatieve beoordeling geven van de toename van het risico door het toestaan van transporten volgens de huidige protocollen?

Kunt u een ranking maken voor risico's van onderstaande vervoersbewegingen in de 3 km zone?

Kunt u een ranking maken voor de routes/producten in de 10 km zone?

De deskundigen wordt gevraagd een *kwalitatieve* inschatting te geven van de verhoging van de kans op tussenbedrijfstransmissie binnen de beperkingszone wanneer bedrijven in de 3 km zone een ontheffing krijgen voor afvoer van verschillende producten en categorieën dieren ten opzichte van de kans op verspreiding zonder deze vervoersbewegingen, ervan uitgaand dat er de komende periode nog besmette bedrijven bij komen. Kan een ranking worden opgesteld voor de routes/producten in de 3 km zone?

- Het afvoeren van eendagskuikens van de broederij naar een locatie (ter verduidelijking: een locatie buiten het gebied);
- Het ophalen en naar een aangewezen pakstation brengen van consumptie-eieren;
- Het afvoeren van broedeieren naar een broederij binnen of buiten het gebied;
- Is er een verschil in kans van virusverspreiding tussen vervoer van een eendagskuiken en een 18-dagen bebroed ei?
- Het afvoeren van vleeskuikens naar de slachterij;
- Het verplaatsen van opfokleghennen naar een leeg bedrijf binnen of buiten het 10 km gebied.

Kwalitatief risico/ranking:

Het onderscheid dat in de vraag wordt gemaakt tussen de 3 km zone en de 10 km zone heeft te maken met de vorige vraag. WBVR zal nog nagaan of het huidige model past bij de huidige data. Bedrijven in de 3 km zone hebben een grotere kans om besmet te worden dan bedrijven in het stuk tussen de 3 en 10 km. Het is dan logisch dat transporten in de 3 km zone risicovoller zijn dan in de 10 km zone.

Ter informatie wordt meegegeven dat in de gehele beperkingszone in principe geen nieuwe opzet van pluimvee is toegestaan.

1) Verplaatsen van opfokhennen. In de ranking m.b.t. de kans van virusverspreiding wordt verplaatsing van opfokleghennen het hoogst geplaatst. Kwalitatief wordt dit risico als medium tot hoog ingeschat. Het gaat om vervoer van levende dieren, die kliniek niet altijd duidelijk laten zien. Daarnaast leidt het vervoer tot veel contacten door medewerkers om de dieren te vangen, door het vervoer van kratten/containers, het weer uitladen van de dieren etc. Al deze extra handelingen maken het verplaatsen van opfokleghennen risicovoller. Dit risico zou verkleind kunnen worden door het strikt opvolgen van alle hygiënemaatregelen. Tot slot wordt opgemerkt dat verplaatsen van dieren, waarvan niet met zekerheid te zeggen is dat ze niet besmet zijn (vanwege de incubatietijd en soms onduidelijke kliniek), naar elders een risico vormt voor introductie van virus in het gebied waar de dieren heen gaan.

2) De afvoer van vleeskuikens naar de slachterij. Kwalitatief wordt dit risico als medium geschat. De dieren worden naar de slachterij gebracht, waarna de kippen zelf niet meer besmet kunnen worden, waarmee het risico op tussenbedrijfstransmissie via levende dieren niet van toepassing is. Het risico bestaat vanwege het verplaatsen van potentieel besmette dieren die nog geen kliniek vertonen, waarbij tijdens het transport door het vrijkomen van virusdeeltjes (aan mest, stof en veertjes) andere bedrijven op de route besmet kunnen worden. De risico-inschatting heeft echter ook met de bewegingen rondom de afvoer naar de slacht te maken, waarbij vangploegen en materieel betrokken zijn, die van het ene naar het andere bedrijf gaan. Het is wenselijk om de afvoer van vleeskuikens op één dag te laten plaatsvinden, door een en dezelfde vangploeg. Het strikt naleven van de hygiënemaatregelen, zoals het verplicht indouchen, het dragen van

bedrijfskleding, het uitdouchen en het achterlaten van gebruikte bedrijfskleding op het bedrijf is, naast een goede reiniging en desinfectie van het gebruikte materiaal, van belang om de risico's zoveel mogelijk te beperken. Tussentijds uitladen wordt als een extra risico gezien, net zoals het afvoeren naar de slacht over verschillende dagen, door verschillende vangploegen. Het is niet uit te sluiten dat een bedrijf al besmet is op het moment dat begonnen wordt met afvoer naar de slacht. Ook vleeskuikens laten niet altijd duidelijke verschijnselen zien. Wanneer dit afvoeren dan over meerdere dagen gebeurt en met verschillende ploegen, vergroot dit het risico. Er worden geen ontheffingen verleend voor het tussentijds uitladen van vleeskuikens in beperkingsgebieden. De deskundigen onderstrepen het belang van niet tussentijds uitladen.

3) De afvoer van consumptie-eieren.

Als dit wordt toegestaan, betreft het sowieso 1 op 1 vervoer. Wat betreft bioveiligheid lijkt op deze bedrijven soms nog ruimte voor verbetering te zijn. In 2003 bleek een aantal infecties te wijten te zijn aan bewegingen rondom afvoer van consumptie-eieren. Wanneer consumptie-eieren naar een locatie worden gebracht zonder pluimvee, is het risico klein. Het vervoer van consumptie-eieren betreft een continu komen en gaan van eieren, dat ook uitgaande bewegingen kent vanuit pakstations naar andere bedrijven. Afvoer gebeurt nu via 1 op 1 transporten en na reiniging en desinfectie van de wagens. Als dit consequent en netjes gebeurt wordt het risico van versleep naar andere bedrijven aanzienlijk verkleind.

4) De afvoer van broedeieren, van een pluimveebedrijf naar de broederij.

Op vermeerderingsbedrijven is de hygiëne en de afvoer van eieren doorgaans beter op orde dan bij consumptie-eieren op legbedrijven het geval is. M.b.t. de afvoer van broedeieren naar binnen en buiten een beperkingsgebied is het risico vergelijkbaar en dit risico wordt laag geacht.

5) De afvoer van eendagskuikens vanaf de broederij wordt qua ranking het laagst geplaatst.

Daarbij is er weinig verschil tussen 18-dagen bebroede eieren en eendagskuikens. Er zijn in het verleden nauwelijks infecties toe te schrijven aan vervoer van eendagskuikens en broedeieren, o.a. door de tijd die zit tussen het inleggen van eieren en het uitkomen ervan. Als er al mogelijke problemen zijn, wordt dit snel opgemerkt doordat de eieren niet uitkomen. De kans dat eendagskuikens besmet zijn is heel klein. De mogelijkheid van kruisbesmetting op de broederij wordt klein geacht, doordat interne bewegingen op de broederij goed gecontroleerd zijn.

Met een ranking worden m.n. de onderlinge verhoudingen aangegeven.

Voor de afvoer van vleeskuikens, consumptie-eieren, broedeieren en eendagskuikens zou het risico laag kunnen zijn, als aan de vooraf opgestelde voorwaarden/beheersmaatregelen wordt voldaan. Hoe beheersbaar de risico's zijn hangt echter ook af van het aantal mensbewegingen.

4. Welke additionele maatregelen kunnen er nog worden opgelegd om de kans op verspreiding via de in de genoemde transporten genoemde producten te verlagen? Op welke punten kunnen de bestaande hygiëneprotocollen of de termijnen die de NVWA hanteert nog worden aangepast om de kans op verspreiding via de transporten te verkleinen?

De geldende hygiëneprotocollen zijn naderhand rondgestuurd, zodat de deskundigen schriftelijk reactie kunnen geven.

M.b.t. de cabine van de vrachtwagenchauffeurs, die voer of eieren transporteren, is de vraag hoe deze gedesinfecteerd worden. De NVWA heeft protocollen m.b.t. het wisselen van kleding en een cover over de bestuurdersstoel, maar het is niet duidelijk wat de eisen zijn m.b.t. desinfectie van de cabine. Nagegaan kan worden in welke mate hier verbeteringen mogelijk zijn.